

Zinātniekiem pasūtīs pētījumus sabiedrības veselības jomā

Publicēts: 02.10.2023.

[Valsts pētījumu programma](#)

Veselības ministrija zinātniekiem pasūtīs pētījumus, lai radītu jaunus risinājumus slimību profilakses un veselības aprūpes kvalitātes un pieejamības uzlabošanā.

To paredz otrdien, 26. septembrī, Ministru kabineta apstiprinātā valsts pētījumu programma "[Sabiedrības veselība](#)" ar kopējo finansējumu 3 750 000 eiro apmērā, ko segs no Izglītības un zinātnes ministrijas budžeta. Veselības nozarē ilgstoši nav bijis pieejams pastāvīgs finansējums plānveidīgai un mērķtiecīgai pētniecībai, kas vērsta uz jaunu zināšanu, metožu un pieeju radīšanu. Pētījumus veselības jomā īstenos līdz 2025. gadam.

No pētījumiem tiek sagaidītas jaunas zināšanas, pieejas un metodes: iedzīvotāju veselībratības uzlabošanai; veselības aprūpes cilvēkkapitāla attīstīšanai un efektīvai izmantošanai; profilaktiski un medicīniski novēršamās mirstības mazināšanai no neinfekcijas slimībām; cilvēka biomonitoringa programmas izveidei, novērtējot pesticīdu, smago metālu un atsevišķu organisko piesārņotāju izplatību Latvijas iedzīvotāju paraugos, kā arī noskaidrojot, vai aizliegtu pesticīdu atliekvielām ir vides piesārņojuma, pārtikas vai sadzīves līdzekļu izcelsme; antimikrobiālās rezistences izplatības risku novērtēšanai un ierobežošanai, kā arī HIV izplatības ierobežošanas politikas pilnveidošanai un jaunām izmaksu efektīvām pieejām sabiedrības vakcinācijas aptveres paplašināšanai; bērnu veselības iznākumu mērīšanai, monitorēšanai un uzlabošanai.

Pētījumu programmas īstenošanas laikā noteikti vairāki sasniedzamie rezultāti, tajā skaitā pētīt slimības un veselības stāvokļus, kas rada lielāko slogu veselības aprūpes sistēmai; sniegt pierādījumus balstītas sabiedrības veselības un veselības aprūpes rīcībpolitikas rekomendācijas, kā arī novērtēt to potenciālo ietekmi uz sabiedrības veselību, veselības aprūpi, t.sk., veikt izmaksu efektivitātes aprēķinus; izstrādāt priekšlikumus veselības aprūpes vadlīniju, algoritmu un pacientu ceļu aktualizēšanai.

Latvijas iedzīvotāju veselība pakāpeniski uzlabojas, piemēram, pēdējo divdesmit gadu laikā paredzamais mūža ilgums Latvijā ir palielinājies līdz 75,7 gadiem, lai gan tas vēl arvien ir viens no zemākajiem ES, turklāt pastāv būtiskas atšķirības starp vīriešiem un sievietēm. Latvijā ir augsts mirstības rādītājs no medicīniski novēršamiem cēloņiem, un, lai gan tādās jomās kā primārā aprūpe un vēža skrīnings ir panākti uzlabojumi, tie joprojām nav pietiekami. Latvijā uz sabiedrības veselību būtiska ietekme ir dzīvesveidam. Lai veiksmīgāk īstenotu reformas veselības aprūpes un veselības veicināšanas jomā, ir nepieciešami mūsdienīgi un datos balstīti risinājumi.

Valsts pētījumu programma ir valsts pasūtījums zinātnisku pētījumu veikšanai noteiktā valstij prioritārā nozarē ar mērķi radīt jaunas zināšanas, prasmes un inovācijas, kā arī sniegt atbalstu politikas veidotājiem, radot pētniecībā balstītas rekomendācijas rīcībpolitikas pilnveidošanai. Projektu konkursus organizē un īsteno Latvijas Zinātnes padome.

Apstiprināta valsts pētījumu programma "Sabiedrības veselība"

PROGRAMMAS VIRSMĒRĶIS

Uzlabot Latvijas iedzīvotāju veselību, pagarinot labā veselībā nodzīvoto mūžu, novēršot priekšlaicīgu mirstību un mazinot nevienlīdzību veselības jomā, kā arī uzlabojot veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti un pieejamību.

PROGRAMMAS MĒRĶIS

Radīt jaunas zināšanas un risinājumus slimību profilakses un veselības aprūpes kvalitātes un pieejamības uzlabošanai un veselības aprūpes sistēmas efektivitātes un noturības stiprināšanai.

PROGRAMMAS UZDEVUMI

Attīstīt jaunas zināšanas, pieejas un metodes

- iedzīvotāju **veselībratības** uzlabošanai
- veselības aprūpes **cilvēkkapitāla** attīstīšanai un efektīvai izmantošanai
- profilaktiski un medicīniski novēršamās mirstības no **neinfekcijas slimībām** mazināšanai
- **bērnu veselības** iznākumu mērīšanai, monitorēšanai un uzlabošanai
- cilvēka **biomonitoringa** programmas izveidei, novērtējot pesticīdu, smago metālu un atsevišķu organisko piesārņotāju izplatību Latvijas iedzīvotāju paraugos, kā arī noskaidrojot, vai aizliegtu pesticīdu atliekvielām ir vides piesārņojuma, pārtikas vai sadzīves līdzekļu izcelsme
- **antimikrobiālās rezistences** izplatības risku novērtēšanai un ierobežošanai, HIV izplatības ierobežošanas politikas pilnveidošanai un jaunām izmaksu efektīvām pieejām sabiedrības vakcinācijas aptveres paplašināšanai

Kopējais
finansējums
2023.g-2025.g.

3 750 000
euro

Programmas
termiņš

2023.-2025.
gads

Projektu konkursu
organizē

Latvijas Zinātnes
padome

Informāciju sagatavoja [Veselības ministrija](#).

<https://www.lzp.gov.lv/lv/jaunums/zinatniekiem-pasutis-petijumus-sabiedrības-veselības-joma>